

Bíbliufatan – nýtsla og misnýtsla

– Spurningurin er um vit lesa bíblina sum eitt lógarsavn, ella um vit brúka hana sum íblástur í okkara kristnilívi, sigur Marjun Bæk, prestur, m.a. í samrøðu um kjakið og víðurskiftini hjá samkyntum í Føroyum

DAGNY JOENSEN
KALMAR LINDENSKOV

Nógv hevur í seinastuni verið sagt og skrivað um víðurskiftini hjá samkyntum í Føroyum.

Kjakið hevur verið fyrri og ímóti. Eins og í øðrum tørförum menniskjansligum spurningum, hevur verið leitað til bíblina. Ofta fyrri at prógva, at tað er móti Guds læru, at líva sum samkynt.

Sosíalurin setti tí Marjun Bæk, presti, nakrar spurningar í hesum sambandi.

Tað er einki óvanligt í at leitað verður til bíblina í hesum sambandi, tí hon er mangan góð í ráðum, sigur Marjun Bæk, sum heldur, at spurningurin um samkynt seinastu árin er íkomur í sambandi við HIV smittuna og AIDS sjúkuna, tí hon hevur verið so nær tengd at samkyntum.

Tværhøvudsatanir av bíblini

– Er tað ímóti bíblisku læruni at góðtaka samkynt?

– Í hesum liggur ein annar spurningur – nevniliga, hvussu vit lesa Bíbliuna.

– Her á landi eru tvær hovudsatanir av bíblini. Önnur er hin sonevnda fundamentalistiski bíbliu- og bókstavstrúgvi, ið lesur Bíbliuna, sum var tað Gud sjálvur, sum hevði skrivað hana, fyrakantað sagt, við tað sum Móses, Dávid, Paulus og hinir skrivaðu við "páholden pen".

Henda fatanin kann sammetast við tað, sum víðgongdir muslimar gera, tá teir lesa koranina, og sum víðgongdir jøðar lesa Gamla Testamenti.

Hjá okkum finst henda áskoðan innan allar kristiligar rørsur, tó mest reindyrkað hjá útbrótarasektunum og hjá Jehova Vitnum. Eftir hesum áskoðan verða bíblisku livireglurnar ókristisk fluttar til okkara tíð.

Tað tykist eisini at vera vanligt millum fólk, at nýta bíblisku reglurnar sum skjalpróg, bert við at vísa til, hvat stendur í halgubók. Tað fær ofta fólk, sum ikki kenna bíblina so væl, at tuga, sigur Marjun Bæk.

Prestur heldur hesa áskoðanina vera eina misskiljing. Kanska er hon eitt tekinum, at fólk vilja skáka sær undan sjálvi at taka støðu.

Guðsspottan

Hinvegin, so kann hetta

vera grundað á óvitan, og tað mugu øll taka til sín, sigur Marjun Bæk.

Tað er kanska ein spurningur, um henda fatanin nærur kann skiljast sum blasfemi ella guðsspottan: Er tað ikki at bróta 1. boð og gera Móses, Paulus og aðrar góðar menn til Gud? Tað hildu teir ongantið um seg sjálvar, sigur Marjun Bæk.

Hin bíbliuáskoðanin er, at bíblin er eitt savn úrvaldum skjólum, har heilt vanlig og góð menniskju, við sínum avmarkingum, siga frá síni trúgv og og uppfatan, sínum upplivingum og "íblástri" av Gudi og Kristus.

Bíblin er eitt bókasavn, sum í tíð spennir um í minsta lagi eina öld, hvat skrivaða tulfarinum víðvíkur. Hon spennir eisini yvir stór landaøki og ymsar síðvenjur. Hon er tí ein spegilsmynd av tíðini, hon er skrivnað í.

– Skulu vit tulka bíblina út frá tíðini hon er skrivað, ella út frá nútíðini?

– Sjalvandi hava vit í bíblin tær nærmastu og mest ektadu vitnisburðarnar um, hvat gudstrúgv er, men Gud hevur ikki læst seg inni í bókstavinum.

Kærleiksboðini og gyltu reglurnar

– Kristindómurin er at meta alt – eisini tað, sum "skrivað stendur", út frá tí livandi Kristus, eitt nú við kærleiksboðunum og gyltu regluni við brúk av viti og skili, sum skaparinn hevur givið okkum.

Tað hevur við sær, at vit altíð eiga at spyrja, hvussu vit flyta bíblisku læruna til okkara tíð. Tú kanst seta tær góða, gamla spurningin hjá Luther: peikar hetta sum eg lesi á Kristus, og hvat kunnu vit hugsa okkum, at Kristus vildi sagt og gjørt, og hvat er so rætt av mær at hugsa og gera?

– Hvat stendur fyrri ella ímóti samkyntum í bíblini?

– Sum so verða samkynt ikki nevnd, men tað er einki ivamál, at hildið verður at tað, sum vit kalla homoseksualitetur í praksis verður mettt sum ein andstygg. Tað kunnu vit ikki koma úttan um.

– Og kortini, um vit lesa brotini gjølla í øllum sínum samanhangi, so er henda atferð nevnd sum dæmi um heidnamannasíð, sum finst í kanaeiskum, grískum ella rómverskum siði.

– Fyri tað fyrsta vita vit, at skøkjulevnað og homosex-

Marjun Bæk, prestur: – Tað tykist at vera valigt millum fólk at nýta bíblisku reglurnar sum skjalpróg, bert við at vísa til, hvat stendur í halgubók. Tað fær ofta fólk, sum ikki kenna bíblina so væl, at tuga

ualitetur hjá summum var liður í gudsdýrkagini, fyrri tað næsta var neyðtøka, eisini homoseksuel neyðtøka tað mest vanvirðiliga kúgandi amboðið, sum tú kundi nýta móti fremmandafólki og móti fíggindanum. Fyri tað triðja var homoseksualitetur mettur sum ein stutt-leiki ella ítriv hjá betra slagnum, og er myndin av fullkomnum siðloysi.

Tað hugsi eg, at vit í dag eisini halda vera andstyggiligt í øllum hesum nevndu forðum, sigur Marjun Bæk.

Bíblisku forðingar-nar og nútíðin

– Spurningurin er tí, um vit kunnu loyva okkum at flyta hetta til okkara samkyntu. Vit skulu spyrja okkum sjálvi um bíblisku forðingarnar eru galdandi fyri

okkara samkyntu. Tí mugu vit taka inn í myndina, at tann homoseksualitetur, sum bíblin tosar um, er eitt val og ein ósiður, sum tú kanst velja at lata vera við, á sama hátt, sum tú kanst lata vera við at dríva hor, stjála, verða hugmóðugur ella ó-rættvisur, eta ella drekka okkurt ávíst o.s.fr..

Tað, vit vita um okkara samkyntu í dag, so er tað ikki eitt val. Tú kanst líka so lítið lata vera við at vera samkyntur, sum vit onnur kunnu lata vera við at vera hinkint, reyðhærd ella brúnoygð, sigur Marjun Bæk. Hon heldur, at tað ikki er ein spurningur um siðloysi ella ikki, men um okkara menniskjastig áskoðan. Tað er m.a. at seta sær spurningin, hví samkynt

okkara ikki tora fram í dagsljós?

Noyðast at lástast at vera "normal"

– Um vit siga, at eini fyra pst. av føroyingum eru samkynt, tað havi eg fingið upplýst, so eru eisini 1500 samkynt í Føroyum. Av teimum eru umleið 500 fólk í aldrinum 30 - 60 ár. Tað er so nógv fólk, sum kunnu fylla eina stóra kirkju. Hava samkynt so ring kor hjá okkum, at tey noyðast at lástast sum tey eru "normal" ella at flyta av landinum?

– Annar spurningur er so, hví vit taka ein lítlan bólk burtur úr fjøldini, og bert meta tey eftir teirra sexuella støðu. Tað gera vit annars ikki vanliga. Menniskjað er ein heild, sum umframt mangt annað hevur ein sex-

ualitet. Hvat er tað fyrri menniskjanslig áskoðan, sum liggur til grund fyrri hesum?

– Kann kirkjan bera í bótufłaka fyrri at nokta samkyntum atgongd?

– Øll hava atgongd til kirkjuna, tí hon er ikki okkara, men Guds. Harnæst er kirkjan 86 pst. av fólkinum, og prestar hava ongan fyrimun fram um onnur, at gera av, hvat kirkjan skal halda.

Tað er fyrri sovið ein forðmur at spyrja, hví kirkjan einki sigur. Vit kunnu venda spurninginum og siga: hvør skal siga tað? Bispur kann siga eitt, eg sum prestur okkurt annað og t.d. Olufsen, prestur, eitt triðja um hesi víðurskifti, eins og ein hópur av fólkinum hevur sína hugsan um hetta, sigur Marjun Bæk, sum heldur, at tað annars er fyrri egna rokning og upp til tann einstaka - kirkjufólk og prest - hvussu tey taka ímóti sínum medmenniskjum.

– Í hesum fóni er tað upptil okkara at taka støðu til, hvussu vit taka ímóti t.d. tí siðiliga, kristna samkynta, sum takkar Gudi fyrri tað lívið, hann ella hon hava fingið at líva, hóast tey frávik frá fjøldini, sum víðkomandi hevur fingið, sigur Marjun Bæk.

Ikki nokta nokrum Guds vælsignisli

– Er tað so upp til tað einstaka kirkjuliðið at gera av, hvør skal hava atgongd til kirkjuna?

– Spurningurin til okkara, um hann ella hon skal fáa Guds vælsignisli, er bert eitt at siga: Tíbetur eru tað ikki vit, sum gera tað av, men ábyrgdin liggur á okkum, um vit nokta nokrum Guds vælsignisli.

– Hvat heldur tú um skrásett parlag?

– Vit mugu gera okkum greitt, hvussu stórum munur er á Guds lógum og samfelagslógnum.

Eitt nú verður hjúnarbandslógin ofta tikin fram sum ein gudslóg, men tað er hon ikki. Hon er ein menniskjanslig lógtingslóg, sum menniskjuni kunnu taka av ella broyta, um ynski er um tað.

– Samfelagslógirnar, í minsta lagi tær, sum vit siga eru spottar úr kristnari hugsan, eru ætlaðar til at royna at avmarka tann skaðan, sum vit kunnu gera móti øðrum. Tað er hjúnarbandslógin gott dæmi um.

– Í samfelagslógnum er